

Lectia 1

Revolutiile lumii moderne

Baza ideologica a revolutiilor moderne a constituit-o iluminismul, un curent filosofic, ideologic si politic din secolul al XVII-lea ce considera ca intunericul ignorantei poate fi "iluminat" prin ratiune si cunoastere, avand ca reprezentanti de seama pe Voltaire, Jean-Jaques Rousseau si Charles de Montesquieu. Iluministii sustin: *drepturile naturale, suveranitatea poporului, egalitatea in fata legilor, separarea puterilor in stat, contractul social*. El a influentat politica de guvernare a unor monarhi absoluti precum **Frederic al II-lea cel Mare** in Prusia, **Iosif al II-lea** in Imperiul Habsburgic sau **Ecaterina a II-a** in Imperiul Rus.

Revolutia engleza a avut la baza conflictul intre regele Carol al II-lea Stuart (1625-1649) si Parlament, transata printr-un razboi civil incheiat cu victoria armatei Parlamentului, condusa de Oliver Cromwell si decapitarea regelui. Transformarea conducerii lui Cromwell intr-o dictatura militara (Protectoratul), a dus la restauratia dinastiei Stuart si apoi la introducerea monarhiei constitutionale, prin incoronarea in 1688 a regelui Wilhelm de Orania, eveniment cunoscut sub numele de "revolutia glorioasa".

Statele Unite ale Americii se constituie in urma unui razboi de independenta al celor 13 colonii engleze din America de Nord cu metropola. Proclamata in 4 iulie 1776 de catre Congresul de la Philadelphia, independenta a fost cucerita pe campul de lupta de armata condusa de George Washington in bataliile de la Saratoga (1777) si Yorktown (1781) si recunoscuta prin Tratatul de la Versailles in 1783. Noul stat va fi organizat pe baza unei Constitutii votate in 1787.

In 1789, la Paris, sub deviza "Liberte, Egalite, Fraternite" se declanseaza revolutia franceza prin daramarea Bastiliei, simbol al absolutismului, pe 14 iulie. Esecul instaurarii unei monarhii constitutionale, interventia fortelor armate straine si decapitarea familiei regale au dus la instaurarea "dictaturii iacobine" care a condus prin teroare (1793-1794). Profitand de esecul Directoratului si al Consulatului, generalul Napoleon Bonaparte, se proclama prim-consul pe viata si apoi, in 1802, imparat al francezilor. Dupa campanii militare de succes cu victorii la Eylau, Jena si Austerlitz, care il fac stapanul Europei, esueaza in campania din Rusia, iar in 1815 este invins la Waterloo si exilat pe insula Sf.Elena.

Lectia 2

Relatiile internationale in secolul al XIX-lea

In 1815, puterile europene victorioase impotriva lui Napoleon, au organizat Congresul de la Viena unde se hotaraste readucerea Frantei la granitele din 1792 si revenirea Bourbonilor, Anglia devenea putere maritima si coloniala, ocuparea Marelui Ducat al Varsoviei de catre Rusia si a nordului Italiei catre Austria. De asemenea, crestea puterea Prusie si se formeaza Confederatia Germana. Olanda si Belgia sunt unite in Regatul Tarilor de Jos. La initiativa tarului Rusiei se formeaza Sfanta Alianta ce cuprindea Rusia, Austria si Prusia, cu scopul mentinerii regimurilor absolutiste si a impiedicarii revolutiilor.

Continuarea "problemei orientale", scaderea puterii Rusiei dupa razboiul Crimeei (1853-1856) si aparitia pe harta Europei a Germaniei si Italiei au dus la disensiuni pe plan european intre marile puteri: *germano-francez; ruso-austriac; anglo-german*. Aceste disensiuni au dus la formarea a doua

alianțe politico-militare. Prima, *Tripla Alianță*, formată din Germania, Austro-Ungaria și Italia, semnată în 1883, cea de-a doua, *Tripla Înțelegere*, ce avea la bază tratate bilaterale între Franța și Rusia (1892), Franța și Anglia (1904) și Anglia și Rusia (1907).

În acest context, România care obținuse independența în 1878, prin recunoașterea ei la Congresul de la Berlin, intră în sistemul de relații internaționale prin aderarea la Tripla Alianță, prin participarea la al doilea război balcanic și prin organizarea în 1913 a tratatelor de pace de la București, între țările beligerante în războaiele balcanice.

Evaluare

Lecția 3

Tările Române și “problema orientală”

“Problema Orientală” a însemnat lupta dintre Austria și Rusia pentru controlul și influența asupra Imperiului Otoman aflat în decadere. Interesul Rusiei pentru controlul strâmtoarelor Bosfor și Dardanele, mascat abil în lupta pentru apărarea slavilor aflați sub dominație otomană, intră în conflict cu expansiunea austriacă în Balcani, singura zonă în care se putea extinde având în vedere existența unor vecini puternici precum Rusia, Franța sau Prusia. În acest context, spațiul românesc este prin între cele trei imperii, intrând sub dominație habsburgică (Transilvania) și otomană (Moldova și Valahia)

Regimul fanariot, instaurat la începutul secolului XVIII, s-a caracterizat prin reducerea autonomiei, numirea directă a domnitorilor de către sultan, creșterea obligațiilor materiale față de Poarta, pierderea puterii militare prin desființarea armatei, transformarea Principatelor în teatru de război. Moldova va pierde Bucovina în 1775 prin Pacea de la Kuciuc-Kainargi și Basarabia prin Pacea de la București în 1812, ambele în favoarea Rusiei, iar Valahia va ceda Austriei Oltenia în 1718 prin Pacea de la Passarowitz, dar o recuperează prin Pacea de la Belgrad în 1739. Sunt de remarcat eforturile reformatoare ale lui Constantin Mavrocordat și lupta boierilor pentru respectarea autonomiei în special prin trimiterea de memorii care Marile Puteri în 1774, 1790, 1791, 1807.

După mișcarea condusă de Tudor Vladimirescu, Poarta revine la domniile pământene în 1821, însă victoria Rusiei în războiul cu Imperiul Otoman din 1827-1828, aduce creșterea puterii Rusiei prin Tratatul de la Adrianopol din 1829, prin care este eliminat monopolul comercial otoman, iar Rusia devine putere protectoare. Ocupația rusă a Principatelor, aduce impunerea Regulamentelor Organice, primele legi cu caracter constituțional, în 1831. Era introdusă separarea puterilor în stat, erau desființate vămile interne și se acorda libertatea comerțului, era înființată o miliție națională, se înființau bugetul de stat și arhivele. Domnii regulamentari au fost Alexandru Ghica (1834-1842) și Gheorghe Bibescu (1842-1848) în Țara Românească și Mihail Sturdza (1834-1849) în Moldova.

Lecția 4

Anul 1848 în Europa

Anul 1848. răsărit în istorie ca “primăvara popoarelor”, este străbătut de o serie de revoluții

liberale si nationale, la care participa muncitorimea, burghezia, taranimea, nobilimea liberala. In Franta, regele Ludovic Phillipe d'Orleans este alungat de la putere si se proclama republica in februarie 1848. Noul guvern revolutionar introduce votul universal si creaza Atelierele Nationale pentru a garanta dreptul la munca. Ineficienta Atelierele Nationale, a dus la desfiintarea lor si la o revolta a muncitorilor reprimata brutal in iunie 1848.

In martie 1848 incepe revolutia in Imperiul Habsburgic. La Viena cancelarul Klemens von Metternich este alungat, iar imparatul adopta o Constitutie si ofera dreptul la vot universal, iar la Budapesta se instituie un guvern revolutionar. In mai, regele Prusiei este fortat sa convoace o Adunare Constituanta la Berlin, iar parlamentul de la Frankfurt ia in discutie unirea germanilor. In toamna anului 1848, rand pe rand revolutiile din Imperiul Habsburgic sunt infrante de armata imperiala care s-a folosit atat de rivalitatile dintre revolutii, cat si de interventia armatei tariste.

Spatiul romanesc a fost cuprins de valul revolutionar, dar evolutiile au fost diferite. In Moldova, dupa o incercare de revolutie si un program moderat, "Petitiunea-Proclamatii", domnitorul Mihail Sturdza aresteaza revolutionarii. O parte parasesc Moldova si continua activitatea in exil redactand programe precum "Dorintele partidei nationale" si "Printipurile noastre pentru reformarea patriei". In Tara Romaneasca, se formeaza un guvern revolutionar care incearca punerea in aplicare a reformelor cuprinse in "Proclamatia de la Islaz" din 9 iunie 1848, dar interventia otomana din septembrie pune capat revolutiei. Inceputa printr-o mare adunare la Blaj, pe 3-5 mai 1848, unde este adoptata "Petitiunea Nationala", revolutia din Transilvania intra in conflict cu cea maghiara, si, cu toate eforturile de conciliere, ambele miscari cad sub loviturile armatelor imperiale austriaca si rusa.

In urma revolutiei, Franta devine republica si apoi se instaureaza al doilea imperiu, in Germania si Austria aristocrazia conservatoare isi asociaza la putere burghezia liberala. Generatiile pasoptiste au fost cele care au realizat statele nationale in a doua jumatate a secolului XIX: Germania, Italia si Romania.

Lectia 5

State nationale in a doua jumatate a secolului al XIX-lea

Unirea Principatelor Romane se realizeaza in contextul "problemei orientale". Dupa infrangerea Rusiei in razboiul Crimeei (1853-1856) este convocat Congresul de la Paris (1856), unde este semnat un Tratat prin care Principatele Romane sunt scoase de sub protectoaratul rusesc si trecute sub garantia colectiva a Marilor Puteri. De asemenea, se i-a hotararea de convocare in Principate a adunarilor ad-hoc, care sa discute necesitatea unirii. Tinand seama mai mult de jocurile diplomatice ale marilor Puteri, decat de deciziile luate de Adunarile Ad-hoc, Conventia de la Paris (1858) propune infiintarea unui stat numit Principatele Unite ale Moldovei si Valahiei, cu doua capitale, doua guverne si doi domnitori, avand la Focsani, ca institutie comune Comisia Centrala care redacta legile si Inalta Curte de Casatie si Justitie. Folosindu-se de ambiguitatea prevederilor, Alexandru Ioan Cuza este ales domnitor atat in Moldova (5 ianuarie 1859), cat si in Tara Romaneasca (24 ianuarie 1859). Unirea Principatelor a pus bazele noului stat modern romanesc, consolidat prin reformele lui Cuza, aducerea printului Carol I si adoptarea primei Constitutii in 1866 si recunoscut pe plan european ca stat independent in 1878 si ca Regat in 1881.

Unificarea Germaniei se realizeaza in jurul Prusiei sub conducerea regelui Wilhelm si a cancelarului Otto von Bismarck, in urma a trei razboaie, cu Danemarca (1864), Austria (1866) si Franta (1870-1871), iar unificarea Italiei combina razboaiele cu Austria (1859; 1866), cu actiunile politice (1861 - unirea statelor italiene din centrul peninsulei) si cele revolutionare sub conducerea lui Garibaldi in sud pentru a realiza noul stat in jurul Piemontului.

Evaluare

Lectia 6

Lumea la cumpana secolelor XIX-XX

La cumpana secolelor XIX-XX, continentul european era cea mai avansata zona de pe glob, onsa se remarca prin diversitatea ei profunda. Europa cuprindea in granitele ei state liberale (Franta, Marea Britanie) si state autoritare (Germania, Austro-Ungaria, Rusia), state nationale (Romania, Franta, Germania, Italia) si state multinationale (Austro-Ungaria, Rusia, Imperiul Otoman), zone de dezvoltare economica puternic industrializate on nord si vest, prepinderent agrare in sud si est, diferite religioase intre zone majoritar protestante (N), catolice (S, centru) si ortodoxe (E).

In zona extraeuropeana, Africa se caracterizeaza prin impartirea in colonii detinute de marile puteri europene, iar in Asia alaturi de colonii, se afirma ca mare putere Japonia. Prin reformele impuse de imparatul Mutsu Hito(1867-1912), ce au format "era Meiji", Japonia s-a modernizat prelunand cele mai performante modele europene, investind in educatie, institutii democratice, oninfrastructura moderna, devine o mare putere locala ocupand invingand China (1894-1895) si Rusia (1904-1905). China este impartita de marile puteri in sfere de influenta, iar India devine cea mai importanta colonie britanica.

Statele Unite ale Americii se dezvolta accelerat prin extinunderea teritoriului spre vest, dezvoltarea infrastructurii feroviare si rutiere, incurajarea liberei initiative si a comertului. In urma razboiului cu Mexicul, SUA ataseaza New Mexico, Texas, California, iar in 1867 cumpara de la Rusia Alaska. In urma razboiului civil dintre Nord si Sud (1861-1865), este abolita sclavia negrilor la initiativa presedintelui Abraham Lincoln.

Evaluare semestriala